

Möte i Brukerrådet for mennesker med utviklingshemming i Trøndelag 20/6-23

MØTEPROTOKOLL

Dato: 20/6-23

Sted: Fides, Stjørdal

Møteleder: Olaug Dyrdal fra Peder Morset Folkehøgskole

Til stede: Rune Lutdal, Stig Roar Olsen, Tom Roger Bratvik, Hans Kristian Stuenes, Sigmund Aksetøy, Trine Ødegaard, Siri Behrens Måsøval, Sissel Moe, Jens Bakken, Unni Stensvoll, Lone Andersen

Forfall:

For øvrig møtte: Solveig Lund – ledsager for Siri, Solbjørg Eggen – ledsager for Stig Roar, Gro Nina Helberg - USHT

Protokollfører: Gro Nina Helberg, USHT

Sakliste:

10/23 Gjennomgang av referatet fra siste møtet v/Olaug

11/23 Aktuell sak fra media

Stiftelsen Dam gir 1,5 millioner til mer satsing på høyere utdanning for utviklingshemmede. [Stiftelsen Dam gir 1,5 million til mer høyere utdanning for utviklingshemmede - NFU Norge](#)

Vi starter med å se på en reportasje fra TVBRA om Down Syndrom Norge sin «veileder for inkluderende opplæring for elever med Down Syndrom» [BRA NYTT SENDINGER Season 5 | TV BRA](#)

[Veileder for inkluderende opplæring av elever med Downs syndrom - Oppsiden \(nnds.no\)](#)

Olaug referer til artikkel fra NFU Norge midler stiftelsen Dam har gitt for videreføring av videre høyere utdanning for mennesker med utviklingshemming

Brukerrådet reflekterer over hvorfor det må gis midler til noe som skulle vært naturlig. Hvorfor skal vi komme i andre rekke på en måte spør de, og videre hvorfor er det ikke naturlig at utviklingshemmede skal få studere?

Brukerrådet konkluderer med at det er en lang vei å gå for inkludering med tanke på rettigheter til opplæring og undervisning for utviklingshemmede.

12/23

Ny stortingsmelding kom 4/11-22: «Menneskerettar for personar med utviklingshemming»: [Meld. St. 8 \(2022–2023\) \(regjeringen.no\)](#).

Stortingsmeldinga har nå kommet i en lettlest utgave:

[Menneskerettigheter for personer med utviklingshemming - regjeringen.no](#)

Brukerrådet ser i møtet 20/6 på kapittelet fra den nye stortingsmeldingen:

Utdanning

Stortingsmeldingen er vedtatt siden sist brukerrådet møttes. Vi starter med å se TVBRA episode 6 om stortingsmeldingen: [BRA NYTT SENDINGER Season 5 | TV BRA](#)

Brukerrådet sier at de syns det er bra at ting er i endring med tanke på utdanning, men at det enda er en lang vei å gå. Deltagerne sier at de selv sitter med mange forskjellige opplevelser fra sin tid i skolesystemet. Inkludering: å få være en del av et fellesskap i skolen har ikke vært håndtert godt i skoleverket sier de.

Å få spesialundervisning inne i sin klasse er noe medlemmene setter høyt. Ikke bare bli tatt ut av klassen og ha all sin undervisning alene eller i en liten gruppe sammen med andre utviklingshemmede. De påpeker at det heller ikke nødvendigvis er slik at elever med utviklingshemming på samme skole har samme behov for tilrettelegging og kan ha undervisning sammen selv om de har det til felles at de har utviklingshemming. Brukerrådet sier at det i stor grad praktiseres slik på skolene. Samme diagnose (utviklingshemming) fører til undervisning sammen. Ofte også på tvers av klassetrinn, noe som oppleves veldig ugreit for mange.

Å bli tatt ut alene sammen med en lærer eller assistent har ikke alltid opplevdes greit sier de. Om det ikke er grei kjemi blir dette krevende.

Brukerrådet presiserer at det å kunne få karakterer på lik linje som de andre elevene er også viktig for deres gruppe.

Det fortelles også i møtet om grov mobbing mot elever med utviklingshemming både fra medelever og lærere. Det har i de tilfellene det refereres til ikke blitt grepet fatt i fra skolen sin side. Mobberne finner alltid sine metoder sier de. De fleste i brukerrådet har opplevd mobbing i barne- og ungdomsskole. Videregående opplevdes litt liker med tanke på mobbing hos mange av deltagerne i brukerrådet.

Noen opplever at de fungerer for bra til tilrettelagt skole og for dårlig til ordinær skole. Dette er komplisert sier de.

Brukerrådet uttrykker at skolene generelt viser liten forståelse for utviklingshemming og de begrensninger og ikke minst muligheter som enkeltindividene innehar. Store kontra små klasser har stor betydning sier medlemmene i brukerrådet. Små klasser gir økt trygghet.

Ved tentamener/prøver har det ofte blitt opplevd liten grad av tilrettelegging.

Flere av medlemmene har gått på folkehøgskole med flere «likesinnede», og har følt det godt og trygt. De beskriver det som å kunne «hvile» og ikke være så «på» hele tiden. Brukerrådet reflekterer her over begrepet «likesinnet». De opplever ikke at de er likesinnet kun for de har samme diagnose, men opplever at samfunnet har den oppfatningen av begrepet.

At utviklingshemmede blir plassert på baser for tilrettelagt opplæring på skolene oppleves ikke greit sier medlemmene i brukerrådet. Det med det sosiale samspillet med funksjonsfriske medlever er også viktig, og noe de går glipp av når de er lokalisert på slike baser. Brukerrådet sier videre her at det kanskje kan være greit med en slik tilrettelagt base for de med store funksjonsnedsettelse?

Å få gå på skolen i nærmiljø er noe brukerrådet sier er viktig. Tilrettelegging der er inkludering slik de ønsker det. Å kjenne barn fra samme bygd, kommune er bra.

Det reflekteres litt over det å gå på skole på bygda kontra i en by. Noen mener at det er personene de går sammen med og ledelse på skole som avgjør om hvor godt de har det, ikke størrelsen på kommunen.

Det har blitt opplevd at lærere/skolen ikke inkluderer utviklingshemmede fordi de vil ha gode resultater i sin klasse. Dette ved brukerrådet at det i noen tilfeller sies direkte til enkelte elever fra lærer i klassene.

Inkludering i andre ting enn ren klasseromsundervisning har i stor grad manglet for flere av elevene. Kontaktlærer for klassene «glemmer» ofte at felles informasjon også skal gå til elever med utviklingshemming, de regner de liksom ikke med som fullverdig elev i klassen på lik linje av de andre elevene, men satser på at f.eks. spesiallærer eller assistent sørger for at slik informasjon blir gitt til de. Dette kan være informasjon om slike ting som: sosiale arrangement utenom skoletid, planlegging/gjennomføring av sykkeltur/aktiviteter utenfor klasserommet, ekskursjoner, bedriftsbesøk osv. De sier at dette er fine ting å være med for dem, men at de ofte har gått glipp av det for hverken de eller foreldre har fått informasjon om det.

Spesialskoler kommer nå i større grad igjen. Dette er en trussel mot inkludering sier brukerrådet, og opplever det som at samfunnet ønsker å skyve de vekk. «vi er like forskjellig som alle andre» sies det, og å stuve sammen alle i en spesialskole er diskriminering og ikke inkludering hevder brukerrådet.

Stortingsmelding tar bredt for seg inkludering og metoder for inkludering. Hvordan skal de som jobber i skole skjønne hvordan det er å være utviklingshemmet? Forslag fra brukerrådet er å bruke utviklingshemmede som spesialister i opplæringa på f.eks. lærerutdanningene.

Assistenten i barne- og ungdomsskole er ofte mennesker uten utdanning og kompetanse. Dette kan ofte oppleves dårlig og utilstrekkelig da en del kan mangle forståelse for utviklingshemmingen. Mange har også opplevd god støtte i flinke assistenter.

Brukerrådet håper at kommunene tar innover seg det som står som plikter i stortingsmeldinga slik at det blir bedre for elever med utviklingshemming. De lurer videre på om dette blir fulgt opp, og om hvem som kontrollerer at kommunene følger det som står?

13/23

Husleiesatser i kommunale omsorgsboliger (utsatt fra sist møte)

Olaug prater om begrepet gjengs leie og at utleiesatser for kommunale omsorgsboliger ofte blir satt etter gjengs leie.

Det er store variasjoner om hvor mye kommunene tar i husleie i kommunale omsorgsboliger i Trøndelag, og hva som er inkludert i husleia.

Brukerrådet spør «hva er en kommunal bolig?». I Trondheim f.eks. står det på deres hjemmeside at kommunal bolig er et midlertidig tilbud, men i praksis blir dette en fast bolig. Brukerrådet stiller spørsmål om dette?

Det stilles også spørsmål om hvorfor kommunene ikke heller bistår utviklingshemmede å få kjøpt seg en bolig istedenfor å betale inntil over 12 000,- pr mnd i husleie til kommunene.

Mange utviklingshemmede har «ung ufør», og tjener derfor ofte for godt til å ha rett på bostøtte.

Det nevnes også at de fleste utviklingshemmede er særboere og har ingen å dele utgiften til husleie med i kontrast til mange andre.

Høye husleiesatser og ung ufør gjør at utviklingshemmede ikke har noe til gode eller går i minus på økonomi hver måned. Mange er avhengig av økonomisk støtte av familien ved siden av. Ingen av medlemmene i brukerrådet eller de de kjenner med utviklingshemming har ressurser til å spare seg opp en buffer til f.eks reise, kjøpe seg noe annet en det som er nødvendig. Dette syns brukerrådet er urettferdig og dumt. De blir alltid økonomiske tapere i samfunnet. Mange lever på fattigdomsgrensa, og må tenke på hvordan de bruker hver krone.

Vi ser i møtet på satsene fra Husbanken der de har kalkulert i gjennomsnitt hva en har som utgifter i måneden i Norge. Når en legger til kommunal husleie er mange utviklingshemmede allerede i minus.

Brukerrådet syns det med husleiesatser på kommunale omsorgsboliger kommer uheldig ut for deres gruppe. Det bør sier de være likt i alle kommunene, og spør om kanskje staten/stortinget skulle vært inne og regulert det.

Det sies også i brukerrådet at uføretrygda er for lav. Og for de som har mulighet til å jobbe litt ved siden av er det lite de har lov til å tjene uten at de får avkortet trygda, så det gis lite muligheter for påfyll i økonomien for utviklingshemmede. Motivasjonslønn variere også mye fra kommune til kommune.

Vi tar denne saken videre i neste møte da vi fikk litt liten tid på slutten

14/23

Erfaringer fra opphold på Solgården for brukergruppen

4 av deltagerne i brukerrådet var nå i vår på et opphold på Solgården i Spania og delte erfaringer fra oppholdet og informerte om mulighetene der.

15/23

Eventuelt

Spørsmål til Statsforvalteren: Medlemmene i BR lurer på om SF har sett på/videresendt deres innspill om TT-kort fra et tidligere møte i BR?

16/23

Møter høsten 2023

6/9-23 og 29/11-23 i lokalene til Fides, Stjørdal